

ISSN 0321-1401

Дошкільне 5

виховання 2016

Щомісячний науково-методичний журнал Міністерства освіти і науки України для педагогів і батьків

**ФОРМУЄМО
МОТИВАЦІЮ
ДО МОВЛЕННЯ**

*Народ благословен і процвітає,
Коли своїх героїв пам'ятає*

**ПЛАНУВАННЯ
РОБОТИ
ПРАКТИЧНОГО
ПСИХОЛОГА**

**КРАЄЗНАВЧІ
ПРОГРАМИ
НА ЧАСІ**

**ДИТЯЧА
ХОРЕОГРАФІЯ**

**ФЛОРБОЛ
УЗАЛІЙ
НА ПОДВІР'І**

ВДАЛИЙ ПЛАН — ЗАПОРУКА УСПІХУ

Поради практичному психологу

Галина СМОЛЬНИКОВА,

канд. психол. наук,

доцент кафедри методики та психології

дошкільної і початкової освіти,

ІППО Київського університету імені Бориса Грінченка

Одна з проблем, з якою читачі найчастіше звертаються до редакції, — планування професійної діяльності, зокрема роботи практичного психолога. Як правильно скласти річний та місячний плани? Що обов'язково слід у них зазначити? На які аспекти варто звернути особливу увагу? Які заходи провести з дітьми, батьками, педагогами? З цими запитаннями редакція звернулася до фахівця.

В останні роки в Україні інтенсивно розвивається психологічна служба дошкільних навчальних закладів. Сьогодні практичні психологи працюють у переважній більшості дитсадків. Їхні обов'язки визначені *Положенням про психологічну службу системи освіти України (наказ МОУ від 03.05.99 № 127 зі змінами; накази МОНУ від 07.06.2001 № 439, від 02.07.2009 № 616)*.

Завдання практичного психолога дитсадка

- * Брати участь в освітній роботі, спрямованій на забезпечення всебічного індивідуального розвитку вихованців, збереженні їхнього повноцінного психічного здоров'я.
- * Здійснювати психолого-педагогічну діагностику вихованців.
- * Сприяти адаптації дітей до умов дитячого садка.
- * Допомогати батькам у виборі закладу відповідно до рівня психічного розвитку дітей.
- * Розробляти і впроваджувати розвивальні, корекційні програми освітньої діяльності з урахуванням індивідуальних, гендерних, вікових особливостей вихованців.
- * Формувати психологічну культуру педагогів, батьків або осіб, які їх замінюють.
- * Консультувати педагогів та членів родин вихованців з питань психології, її практичного використання в організації освітнього

процесу в дошкільному навчальному закладі та в родинному вихованні.

Як показує практика, здебільшого труднощі виникають під час планування різних видів роботи з дітьми, батьками, педагогами. Саме тому на допомогу психологам ми підготували методичні рекомендації та орієнтовний зразок календарного плану.

ПЛАНУВАННЯ РОБОТИ НА РІК

Річне та щомісячне планування здійснюється відповідно до листа МОНУ від 17.09.2015 № 1/9-442 "Про оптимізацію діяльності працівників психологічної служби". Цей лист визначає перелік необхідної звітної документації практичного психолога/соціального педагога та містить зразки (форми) протоколів та інших документів*.

Обов'язкові розділи плану: психодіагностична, консультативна, корекційно-відновлювальна та розвивальна робота; психологічна просвіта; навчальна діяльність; організаційно-методична робота; зв'язки з громадськістю. В плані зазначають також, коли, де й з ким проводитиметься робота.

Річний план роботи практичного психолога має бути погоджений з директором (методистом) районного (міського) центру практичної психології та соціальної роботи і затверджений директором (завідувачем) дошкільного навчального закладу.

Форма плану затверджена Міністерством освіти і науки України, Українським науково-методичним центром практичної психології і соціальної роботи і подана у Додатку 1 до зазначеного листа МОНУ.

Перш ніж планувати свою роботу на рік, психолог має вивчити пріоритетні напрями діяльності дошкільного навчального закладу і врахувати власні спеціалізацію та рівень кваліфікації, а також специфіку роботи з дітьми на кожному віковому етапі їхнього розвитку, проблеми вихованців, запити батьків, педагогів, адміністрації.

З досвіду можна зробити висновок про особливу актуальність деяких напрямів діяльності.

Важливі напрями роботи

- Адаптація дітей до умов дошкільного навчального закладу.
- Робота з дітьми з особливими потребами (з урахуванням таких особливостей, як імпульсивність поведінки, емоційна збудливість, емоційні розлади, гіперактивність, невроз, затримка психофізичного розвитку, загальмованість пізнавальних потреб тощо).
- Психологічна підготовка дітей до школи.
- Допомога дітям у кризових ситуаціях (розлучення батьків, втрата близьких людей, проблеми переселенців тощо).
- Робота з обдарованими дітьми.

Обравши напрям роботи, психолог визначає зміст та етапи реалізації окресленої проблеми. Завважмо: в річному плані роботи дошкільного навчального закладу зазначаються загальні заходи, у яких бере участь психолог.

Орієнтовні заходи з участю психолога

- Психолого-педагогічні консилиуми.
- Педагогічні ради.
- Конференції.
- Семінари-практикуми.
- Психологічні тренінги.
- Психолого-педагогічні консультації для педагогів, батьків.
- "Круглі столи" з батьками та педагогами (відповідно до запитів).
- Загальні та групові батьківські збори.
- Заняття клубів, шкіл для батьків з актуальних тем (відповідно до запитів).

У плані вказується тематика цих заходів та психологічні аспекти, що розглядатимуться. В окремих випадках, крім практичного психолога, виконавцями можуть бути вихователі (проведення анкетування батьків чи виявлення особливостей групи), вихователь-методист (підготовка семінару-практикуму або педагогічної ради).

СКЛАДАННЯ ПЛАНУ НА МІСЯЦЬ

Орієнтовний план роботи практичного психолога на місяць вноситься в журнал щоденного обліку роботи за формою, запропонованою у Додатку 3 до зазначеного листа МОНУ.

Нагадаємо: місячний план роботи практичного психолога складає в останніх числах поточного місяця на наступний. У ньому можна в разі потреби коригувати ті чи інші заходи, виходячи з результатів роботи та непередбачених обставин попереднього місяця (хвороба дітей, співробітників тощо).

У місячних планах особливу увагу варто приділяти психодіагностичній, корекційно-відновлювальній та розвивальній роботі з дітьми. При цьому діагностичних методик має бути не надто багато, і кожна з них повинна мати чітку мету й передбачуваний результат. Проведене психологічне обстеження слід проаналізувати як за кількісними, так і за якісними показниками.

Крім того, практичний психолог має продумати, як використає отримані результати для подальшої оптимізації роботи.

У вересні до дитячого садка активно приходять нові вихованці, тож психолог планує заходи, пов'язані з їх адаптацією до умов групи (спостереження за дітьми в групі та на прогулянці, проведення комунікативних, психогімнастичних ігор і вправ тощо), налагодженням продуктивного спілкування з батьками (індивідуальні бесіди, анкетування). Консультує батьків щодо того, яке психічне навантаження доведеться пережити малюкові, дає відповідні рекомендації, що полегшать дитині адаптаційний період. Він пропонує батькам заповнити анкету, аби з'ясувати, до якого режиму дня звик малюк удома, які види діяльності його цікавлять, чи має він досвід спілкування з дітьми.

Здебільшого в жовтні-листопаді проводиться діагностика пізнавального розвитку дошкільнят, а протягом року діагностується їхній емоційно-вольовий розвиток. За результатами діагностики формуються групи ризику й розвитку, визначаються діти, з якими проводитимуться індивідуальні та групові заняття практичного психолога. Після чого малюк діагностується повторно.

Наприкінці року досліджується рівень готовності старших дошкільнят до навчання в школі (особистісна чи мотиваційна, інтелектуальна, вольова готовність), даються рекомендації батькам.

ВЗАЄМОДІЯ З БАТЬКАМИ

Дуже важливо правильно спланувати роботу з батьками, оскільки вони — головні замовники психологічного супроводу дитини. Так, на першій у навчальному році зустрічі доцільно

розповісти татам і мамам про закономірності розвитку їхніх синів і доньок у цьому віці, ознайомити їх з планом роботи з дітьми на рік, повідомити години прийому.

Зазначимо: не всі батьки погоджуються, щоб з їхньою дитиною займався психолог.

Психологічне обстеження або корекція особистісних та індивідуальних рис поведінки дитини може здійснюватися лише за згодою батьків.

Кожен з них має дати письмову згоду (або засвідчити незгоду) на це. Навіть більше: батьки мають право перервати діагностично-корекційну роботу в будь-який момент. Психолог зобов'язаний повідомити тат і мам про зміст та мету своїх професійних дій, про їхні можливі наслідки для дитини.

Наприкінці першого півріччя за результатами діагностики проводяться **другі батьківські збори**, на яких ідеться про успіхи дітей. З батьками малят, у яких були виявлені певні проблеми, проводяться індивідуальні співбесіди. Неприйнятно обговорювати на загальних зборах проблеми конкретних дітей, їхні труднощі. Психолог має забезпечити нерозголошення інформації, яка може зашкодити малютам або їхньому найближчому оточенню.

Типові форми консультативної роботи практичного психолога з батьками — індивідуальні та групові консультації.

Індивідуальні консультації для батьків, які звернулися до психолога з конкретними запитаннями, проводяться у формі бесіди й завершуються наданням батькам відповідних психолого-педагогічних порад.

На індивідуальних консультаціях за результатами психодіагностичного обстеження даються психолого-педагогічні рекомендації, що стосуються конкретної дитини. Вони мають бути доступними для практичної реалізації.

Родинні консультації для кількох членів сім'ї проводяться, щоб виробити шляхи співпраці й довірчої взаємодії родичів у вихованні дітей.

Мета групових консультацій — просвітницька робота з батьками, цілеспрямоване поширення знань з дитячої, вікової, педагогічної та соціальної психології. На таких консультаціях ставляться, аналізуються та обговорюються

Фотоконкурс «Наші діти»

Щоб успішно з дітьми працювати, треба зважено все спланувати.

(Надіслала Ірина Сас, ДНЗ №5 "Соловейко", м. Хмельницький)

різноманітні психологічні питання. Запорука їх ефективності — доступність викладу матеріалу, орієнтація на сучасні наукові дослідження й конкретні проблеми, що цікавлять батьків.

В умовах дошкільного закладу найактуальнішою є просвіта молодих батьків, яких переважна більшість. На групових консультаціях з ними обговорюють проблеми специфіки сімейного виховання, спілкування дорослих і дітей у сім'ї, оптимізації розвитку дошкільника з урахуванням його вікових та індивідуальних особливостей, формування базових якостей.

Батьків старших дошкільнят особливо цікавлять консультації з проблем розумового розвитку дітей, їхніх здібностей, вибору школи, яка відповідає індивідуальним схильностям майбутніх першокласників.

Для прикладу подаємо орієнтовний план* роботи на місяць практичного психолога К. Грами (ДНЗ №223 "Барви", м. Київ).

* Психологічні діагностичні та розвивальні методики, використані у плані, подано за фаховою літературою:

1. Методика діагностики відхилень у розумовому розвитку молодших школярів та старших дошкільників / Н. М. Стадненко, Т. Д. Ілляшенко, Л. В. Борщевська. — К.: Освіта, 1998.
2. Немов Р. С. Психологія. В 3 кн., Кн. 3. Психодіагностика. Введение в научное психологическое исследование с элементами математической статистики. — М.: Владос, 2008.
3. Урунтаева Г. А. Практикум по психологии дошкольника. — М.: Академия, 2009.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЛАН РОБОТИ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА НА ЖОВТЕНЬ

Тиждень	Зміст роботи	Вид роботи	Цільова аудиторія
1-й і 2-й тижні	Діагностика розвитку пізнавальної сфери дітей за методиками: "Обізнаність", "Склади будиночок", "Залатай килимок", "Кораблик", "Групування предметів за функціональними ознаками", "Групування предметів за родовими ознаками", "Четвертий зайвий", "Гра — праця", "Нісенітниця", "Прихований зміст малюнків", "Оповідання з підтекстом", "Взаємини"	Психодіагностична робота	Діти старшої групи
	Розвиток творчих здібностей вихованців Заняття 1. Вправи: "Цікаві привітання", "Вільна гра", "Енергія по колу"	Розвивальна робота	Діти всіх вікових груп
	Підготовка до виступу на педагогічній раді, присвяченого психологічному аспекту навчання дітей складати описові розповіді	Організаційно-методична робота	Педагогічні працівники
	Виступ на педраді "Сучасні методи і прийоми навчання дітей складати описові розповіді (психологічна сутність)"	Психологічна просвіта	Педагогічні працівники
3-й тиждень	Діагностика розвитку сприйняття у дітей з особливими потребами за тестовими методиками: "Розклади малюнки", "Виконай дію", "Розрізні картинки", "Скринька форм", "Чарівний мішечок"	Психодіагностична робота	Діти молодшої інклюзивної групи
	Самопідготовка до консультацій з тем: • "Розвиток пізнавальної сфери та сприйняття дітей в умовах сім'ї". • "Розвиток пізнавальної сфери та сприйняття дітей у різних видах діяльності в дитсадку". • "Розвиток сприйняття у дітей з особливими потребами"	Організаційно-методична робота	Вихователі й батьки дітей старшої та молодшої інклюзивної груп
	Індивідуальні консультації за результатами діагностики пізнавальної сфери дітей. Надання рекомендацій щодо розвитку пізнавальної сфери малюнків в умовах сім'ї та дошкільного закладу (в різних видах діяльності)	Консультативна робота	Вихователі й батьки дітей старшої та молодшої інклюзивної груп
4-й тиждень	• Підготовка до виконання творчих робіт, ігор "Гарна листівка", "Жовто-блакитний", "Круглий малюнок", "Пальчикові звірі". • Участь у навчально-методичних семінарах (нарадах) практичних психологів. • Складання плану роботи на наступний місяць. • Робота в бібліотеці (самоосвіта)	Організаційно-методична робота	
	• Розвиток творчих здібностей вихованців Заняття 2. Вправи: "І добре, і погано", "Круглий малюнок", "Пальчикові звірі". Заняття 3. Вправи: "Жовто-блакитний", "Покажи мені!", "Гарна листівка". • Розвиток сприйняття у дітей з особливими потребами (за програмою "Дивись і вчись" для дітей молодшого дошкільного віку). Вправи: "Добери картинку", "Назви слово", "Знайди малюнки за темою", "Як говорять тваринки?", "Покажи частини тіла". Мімічні вправи: "Веселий — сумний", "Хто що робить?". • Розвиток пізнавальної сфери дітей старшої групи (за Т. Ілляшенко). Вправи: "Спіраль", "Класифікація предметів", "Добери малюнок", "Дорога", "Знайди відмінності", "Відгадай слова", "Розповідь за малюнком", "Запам'ятай слова", "Зроби за зразком", "Чого не вистачає на малюнку?"	Розвивальна робота	Діти раннього віку та дошкільних груп, а також вихованці молодшої інклюзивної групи
Протягом місяця	Заповнення журналів роботи, протоколів (індивідуальних консультацій, індивідуального діагностичного обстеження дітей)	Організаційно-методична робота	

Правильна організація роботи — запорука успіху. Сподіваємося, подані рекомендації допоможуть вам раціонально спланувати свій час і налагодити ефективну взаємодію з вихованцями, їхніми батьками і педагогами. ■